

กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Development Strategies The moral of the Students Faculty
of Education in Buriram Rajabhat University

กระพัน ศรีงาน¹
สุชาติ หอมจันทร์²
ทรงศนันท์ ชินศิริพันธุ์³
อรนุช ศรีคำ⁴

บทคัดย่อ

การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยดำเนินการ 2 วงรอบ ซึ่งในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมแบบมีส่วนร่วม และจัดทำโครงการ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนเทศบาล 1 “บุรีราษฎร์ดรุณวิทยา” จำนวน 49 คน ผลการพัฒนาพบว่า นักศึกษาสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง การตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทำให้นักศึกษามีวินัยด้าน ความรับผิดชอบมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทำงานเป็นกลุ่มดีขึ้น เพื่อให้การดำเนินการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามีความยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ผลการดำเนินการนักศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีขึ้นและเมื่อทำการประเมินพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กลยุทธ์ คุณธรรมจริยธรรม วิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

Development Strategies The moral of the Students Faculty of Education in Buriram Rajabhat University. Operated by two cycles in which the first cycle is used development strategy is meeting with part new project targets students in professional experiences. School District 1 "Burirum youngster science" of 49 people found that development results. Foreign students can develop a moral responsibility self. The exact time of the And responsibility Los total. However student discipline the greater responsibility. The enthusiastic in performance operating group the better. To action moral development of students is sustainable. The research was carried out in the 2nd round by the strategy to oversee ongoing monitoring and evaluation of the performance students with moral and ethical improvement and evaluation found that, overall the level much.

Keyword : Strategies Moral Action Research

---

¹⁻⁴อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ในหมวด ๑ มาตรา ๖ ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ต้องยึดแนวการจัดการศึกษาในหมวด ๔ มาตรา ๒๓ การจัดการศึกษาต้องเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม และในมาตรา ๒๔ (๔) ได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดกระบวนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายคุณธรรมนำความรู้เป็นแผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550-2551 ในอันที่ จะเร่งรัดให้ปฏิรูปการศึกษาของประเทศโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย มีการ พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือ ระหว่างสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ การศึกษา สร้างคน และสร้างความรู้สู่คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา. 2550)

การเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม พึ่งพาเทคโนโลยี สารสนเทศในชีวิตประจำวันมากขึ้น การหลงใหลของวัฒนธรรมต่างชาติทำให้ค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมที่ดี งาม ถูกทำลาย สังคมไทยเผชิญวิกฤติความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีการแสวงหารายได้เพื่อ ตอบสนอง การบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ขาดความมีน้ำใจ เกิดการแก่งแย่งเอาเปรียบซึ่งกันและ กัน ขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรง ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและขาดการคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวม เป็นแนวโน้มที่มีนัยสำคัญที่อุดมศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาวะของคนไทยให้มี ความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมาภิบาลและการ ต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบให้มากยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2556)

นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นชุมพลังทรัพยากรมนุษย์อันทรงคุณค่ายิ่งของสังคมและประเทศ การพัฒนานักศึกษาไปสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์หรือสู่เป้าหมายให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขนั้นย่อมเป็น หน้าที่ทางตรงและทางอ้อมของสถาบันอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในฐานะเป็น สถาบันศึกษา มีหน้าที่ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพโดยเน้นคุณธรรม เพราะครูต้องเป็น แบบอย่างได้กับลูกศิษย์ ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ถึงแม้ในปัจจุบันเทคโนโลยีจะก้าวหน้า ไร้พรมแดนแต่ก็ไม่ สามารถทดแทนครูได้ เพราะการศึกษามีใช่เป็นเพียงการรับรู้เท่านั้น สิ่งที่สำคัญกว่าคือการฝึกคิด อบรมบ่ม นิสัย ให้แต่ละคนสามารถพึ่งตนเอง และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นส่วนนี้ต้องให้คนสอนเท่านั้น ดังนั้น ประเทศชาติ สังคม จึงคาดหวังว่าครูจะเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินพันธกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาที่จะจบการศึกษาและออกไปเป็นครูในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ ในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนา คุณลักษณะทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

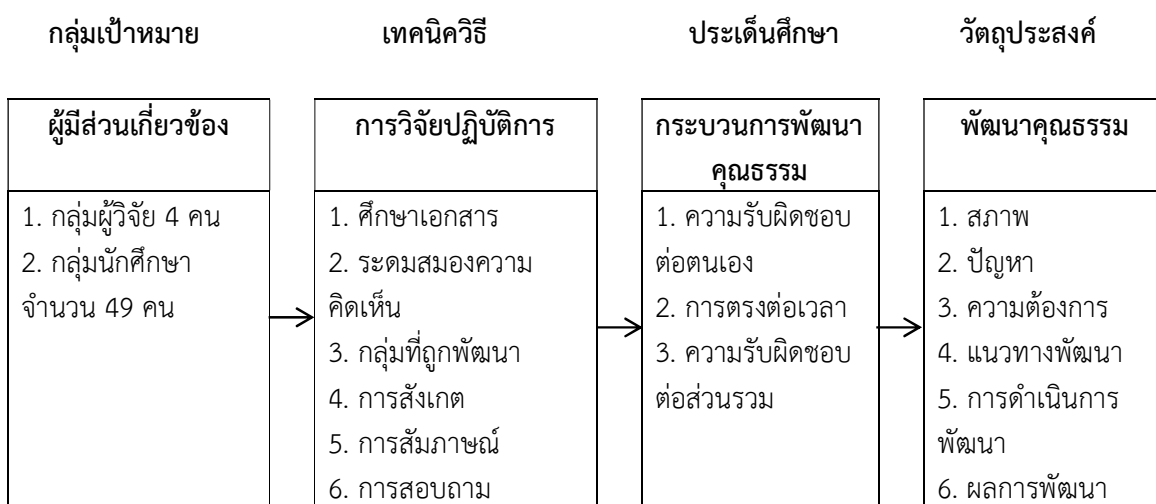
ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกเป็น
  - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 3 คน ซึ่งยินดีและสมัครใจในการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ประกอบด้วย
    - 1.1.1 ผู้วิจัย
    - 1.1.2 อาจารย์กลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา จำนวน 3 คน
  - 1.2 กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2558 ที่ฝึกสอนโรงเรียนเทศบาล 1 “บุรีราษฎร์รุดรวิทยา” จำนวน 49 คน
2. กลยุทธ์ในการพัฒนา
  - 2.1 การประชุมชี้แจง
  - 2.2 การจัดทำโครงการ
  - 2.3 การติดตามและประเมินผล
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2557 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวางแผน (Planning) การดำเนินงานพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้สำรวจสภาพปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
    - 1.1.1 ผู้วิจัยสร้างความตระหนักให้กับผู้ร่วมวิจัยให้เห็นความสำคัญในการสร้างคุณธรรม
    - 1.1.2 ผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา
    - 1.1.3 ผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินการศึกษาเพื่อให้การดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ได้รับประโยชน์มากที่สุด
  - 1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ซึ่งดำเนินการดังนี้
    - กลุ่มผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประชุมร่วมกันเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ต้องการดำเนินการพัฒนา
  - 1.3 กลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้
    - 1.3.1 การประชุมชี้แจง
    - 1.3.2 การจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรม
    - 1.3.3 การติดตามและประเมิน
2. ขั้นการปฏิบัติ (Action) ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนปฏิบัติการที่ได้จากการวางแผนร่วมกันของผู้ร่วมวิจัยและผู้วิจัยมาสู่การดำเนินการ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่พบ โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะได้เป็นข้อมูลย้อนกลับว่าแผนที่วางไว้แล้วมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร
3. ขั้นการสังเกต (Observation) ขั้นตอนนี้ เป็นการสังเกตผลการปฏิบัติหรือการเก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting Data) หรือการเก็บรวบรวมหลักฐาน (Collecting Evidence) ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยระหว่างดำเนินการตามแผนว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ไปเป็นผลสะท้อนเพื่อปรับปรุงการดำเนินการพัฒนาให้เหมาะสมในวงจรต่อไป
4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ขั้นตอนนี้ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประเมินจากการสังเกตการดำเนินการว่ามีปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดในเรื่องใดบ้าง และสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขแผนใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในวงจรที่ 2 ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

วงรอบที่ 1

1. การประชุมชี้แจง

การประชุมวางแผนมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความตระหนักให้กับนักศึกษา ประสานความร่วมมือ กำหนดแนวทางที่สนใจร่วมกัน และวางแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดให้มีการประชุมวางแผนปฏิบัติการมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หัวข้อสำคัญในการประชุมประกอบด้วยรายงานข้อค้นพบจากการสำรวจ และวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้รับทราบร่วมกัน การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางในการพัฒนาไปสู่สภาพที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุม

1.2 กำหนดแนวทางที่สนใจร่วมกัน วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม กำหนดกิจกรรม และแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน

ผลการดำเนินการประชุมชี้แจงเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา บรรลุเป้าหมายเป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์ จากครู และผู้ร่วมวิจัยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเร่งสร้าง พัฒนาคุณธรรมให้กับนักศึกษา ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ฝึกประสบการณ์ที่โรงเรียนเทศบาล 1 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการประชุมร่วมกันได้กำหนดวัตถุประสงค์ตลอดจนกรอบการศึกษาให้มุ่งศึกษาคุณธรรมให้ได้ครอบคลุม โดยมุ่งหวังให้กลุ่มเป้าหมายเกิดพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ที่คาดหวัง

2. ผลการจัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

จัดให้มีการประชุมร่วมกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดการจัดกิจกรรม ได้ชี้แจงให้นักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียนได้รับทราบและเข้าใจถึงเหตุผลที่ต้องดำเนินการ ซึ่งในแต่ละโครงการมีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 โครงการพาน้องสู่น้ำ

การดำเนินการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้จัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการ โดยมีการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน และมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะดำเนินกิจกรรม คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งแบ่งออกเป็นฐานต่าง ๆ โดยมีหัวหน้าทีมเป็นผู้ประสานงานกับกลุ่มผู้วิจัยให้การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งนักศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้เป้าหมายต้องปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนเป็นเวลา 3 วัน และการดำเนินการนั้นไม่ได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทนใด ๆ

ปัญหาที่พบในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ยังขาดงบประมาณบางส่วนที่ต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ

สาเหตุของปัญหา การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้เป็นการดำเนินที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์หรือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้อำสาदनกิจกรรมด้วยตนเอง ดังนั้นงบประมาณที่ได้จึงเป็นงบประมาณของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้สนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความสะดวกเรียบร้อย และได้ให้ข้อเสนอแนะในการของบประมาณจากทางโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์อีกทางหนึ่ง

ผลการดำเนินการ พบว่า เป็นวิธีการที่ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์เป็นแบบอย่างและคอยดูแล สั่งสอนนักเรียน เสียสละเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา ไม่เบียดเบียนคนอื่น ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน รู้จักให้อภัย และยอมรับเมื่อกระทำผิดพลาด

2.2 โครงการ โรงเรียนสะอาด บรรยากาศน่าอยู่

การดำเนินการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมายได้จัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการ โดยมีการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน โดยดำเนินการปรับภูมิทัศน์บริเวณหน้าอาคาร เพื่อให้มีภูมิทัศน์ที่ดี ดูสวยงาม และมีความเหมาะสมในการต้อนรับบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อราชการกับทางโรงเรียนและให้นักเรียนมีแรงจูงใจมาโรงเรียน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการทำถังขยะคัดแยกที่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่พบในการดำเนินกิจกรรม พบว่า งบประมาณบางส่วนที่ต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ

สาเหตุของปัญหา การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้เป็นการดำเนินการที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมาย ได้รวบรวมเงินกันเอง ดังนั้นงบประมาณที่ได้จึงเป็นงบประมาณของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้สนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความสะดวกเรียบร้อย และได้ให้ข้อเสนอแนะในการของบประมาณจากทางโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์อีกทางหนึ่ง

ผลการดำเนินการ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมายปฏิบัติเป็นแบบอย่างและคอยตักเตือนนักเรียนในการรักษาความสะอาด ซึ่งเป็นการฝึกนิสัยของนักศึกษาในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ช่วยเหลืองานครู อาจารย์และผู้อื่น โดยความสมัครใจสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้

2.3 โครงการ ต้นไม้พูดได้

การดำเนินการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมายได้จัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการ โดยมีการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน โดยใช้ต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนซึ่งมีจำนวนมากมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดย จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน นำกลอนข้อคิด และคำคมทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่สร้างแรงบันดาลใจ มาประยุกต์โดยนำคำเหล่านั้นมาเผยแพร่ติดตามต้นไม้

ปัญหาที่พบในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ในเรื่องของงบประมาณบางส่วนที่ต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

สาเหตุของปัญหา การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้เป็นการดำเนินการที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมาย ได้รวบรวมเงินกันเอง ดังนั้นงบประมาณที่ได้จึงเป็นงบประมาณของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้สนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความสะดวกเรียบร้อย และได้ให้ข้อเสนอแนะในการของบประมาณจากทางโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์อีกทางหนึ่ง

ผลการดำเนินการ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหรือกลุ่มเป้าหมายได้ให้ความสำคัญและตระหนักในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามโครงการ โดยที่นักศึกษาสามารถเป็นแบบอย่างและดูแลคอยตักเตือนนักเรียนในการปฏิบัติตามในสิ่งที่ถูกต้อง ตามกฎระเบียบของโรงเรียน

จากการสังเกต และสัมภาษณ์นักศึกษา ในพฤติกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง 3 โครงการ ดังตัวอย่างการให้ข้อมูลดังนี้

“...นักศึกษารู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม ซึ่งนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะแบ่งหน้าที่กันทำ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน...”

ผู้วิจัย : สังเกต

“...นักศึกษาทุกคนมีความตั้งใจในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน มีความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

ผู้ร่วมผู้วิจัย : สังเกต

“...ความสามัคคี มีความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติโครงการให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน...”

นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา : สัมภาษณ์

“...มีน้ำใจ มีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง มีความเห็นอกเห็นใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของสาขาอื่นที่ร่วมแสดงความคิดเห็น และมีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน...”

นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา : สัมภาษณ์

“...ในการทำสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม กล่าวคือ การทำงานส่วนรวมเราต้องมีความซื่อสัตย์ สละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนรวม มีความอดทน ผ่อนหนักเป็นเบา พยายามลบอคติเพื่องานส่วนรวมจะได้เป็นไปอย่างราบรื่น...”

นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ : สัมภาษณ์

“...การที่ได้ทำงานเป็นหมู่ คณะ ทำให้เราต้องมีวินัยในตนเองมาก เด็ดเดี่ยว บังคับใจตนเองได้ สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนต้องการจะกระทำ และละเว้นสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองละเว้นได้...”

นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ : สัมภาษณ์

“...ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อได้รับมอบหมายงานให้ทำแล้ว เพื่อนทุกคนต่างรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้ดี ขยันขันแข็งในงานที่ทำเป็นอย่างดีจึงทำให้งานที่ทำออกมาดี...”

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ : สัมภาษณ์

“...การใฝ่รู้ใฝ่เรียนหาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน คือในการจัดทำโครงการให้นักศึกษานั้นมีการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในเนื้อหาของแต่ละรายวิชา รวมถึงการ ทดสอบความรู้ ความสามารถของผู้เข้าร่วมโครงการ...”

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย : สัมภาษณ์

จากการจัดโครงการของกลุ่มเป้าหมายระหว่างร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินการ ปรากฏผล ดังนี้

1. นักศึกษามีความสามัคคี มีความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน มีความปรองดองกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ยอมรับความแตกต่างหลากหลายความคิด ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่มีเหตุมีผล

2. นักศึกษามีน้ำใจ มีความจริงใจไม่เห็นแก่ตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง มีความเห็นอกเห็นใจ รู้จักแบ่งปัน เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา
3. นักศึกษามีวินัย โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการทำกิจกรรม ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อเพื่อนฝึกสอนต่างสาขาที่ได้จัดทำโครงการร่วมกัน โดยที่ยินดีปฏิบัติตนร่วมทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและตั้งใจ
4. นักศึกษามีความสุภาพ ในการใช้คำพูดที่ไพเราะ อ่อนโยน มีกิจกรรมอาสาที่ตี มีสัมมาคารวะในการทำโครงการ เป็นผู้มีความรยาท วางตัวเหมาะสมในการจัดทำโครงการ
5. นักศึกษามีความขยัน มีความตั้งใจทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำโครงการอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ซึ่งมีความขยันควบคู่กับการใช้ปัญญาเพื่อแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย
6. นักศึกษามีความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม มีความตรงต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในแต่ละกิจกรรมที่ได้แบ่งแต่ละสาขาวิชาที่ต้องรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักช่วยเหลือสาขาอื่นที่จัดกิจกรรมร่วมกัน

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้จัดขึ้นทุกช่วงระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสอบถาม และการบันทึก ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตีความ สรุปผลจากข้อมูลที่ได้ พบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความตั้งใจให้ ความสนใจร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทุกขั้นตอน เป็นอย่างดี มีการปฏิบัติตามคำสั่ง ถ้าแสดงความคิดเห็น มีความสามัคคีในหมู่คณะ

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยนำวิธีการประชุมชี้แจง และการดำเนินโครงการ มาดำเนินการในการพัฒนาคุณธรรม ในวงรอบที่ 2 กลุ่มผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการนิเทศ ติดตาม ซึ่งการดำเนินการในวงรอบที่ 2 ปรากฏผลดังนี้ จากการวิเคราะห์ ผลการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาโดยการใช้โครงการมาพัฒนา ในวงรอบที่ 1 โดยใช้การรายงานผล การสังเกต และสัมภาษณ์ ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน เห็นว่าการพัฒนาด้วยกลยุทธ์โดยใช้โครงการในวงรอบที่ 1 นักศึกษามีพฤติกรรมด้านคุณธรรมทุก ๆ ด้านดีขึ้น แต่เพื่อให้ นักศึกษามีคุณธรรมที่ยั่งยืน ผู้วิจัยและกลุ่มผู้วิจัยจึงได้ระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาในวงรอบที่ 2

จากการประชุมผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ผลการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาในวงรอบที่ 1 จึงมีแนวคิดร่วมกันว่าควรจะทำการนิเทศติดตามและประเมินผลคุณธรรมของนักศึกษา และผลการนิเทศติดตาม พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจากการประเมิน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31

การสะท้อนผลการพัฒนาในวาระที่ 2

นักศึกษาได้มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งหลังจากทำการจัดกิจกรรมครั้งนี้นักศึกษาได้คุณธรรม จริยธรรม ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมโครงการ ตลอดจนการนำสิ่งที่ได้ไปสอน สอดแทรกการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษาได้รับทราบถึงผลดีที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการที่ให้คุณธรรม จริยธรรม ทำให้นักศึกษาเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป เป็นคนดีในสังคม อยู่อย่างมีความสุข ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปกครองและบุคคลอื่น ทำให้นักศึกษามีการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษาในด้านการมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความประหยัด มีความกตัญญูกตเวที และมีความสามัคคีจะทำให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

การอภิปรายผล

ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้แก่ การประชุมชี้แจง การจัดทำโครงการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจ คุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้นำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาโดยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยได้ร่วมกันวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการที่นักศึกษาสนใจ ส่งผลให้นักศึกษาเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และนักศึกษา รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เป็นโครงการโดยให้นักศึกษาได้ดำเนินการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จะทำให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยของสถานศึกษา จึงทำให้การจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นิศา สุวรรณประเทศ (2544 : 47) ที่กล่าวถึงจุดประสงค์ของการพัฒนาคุณธรรมที่ควรพัฒนาในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นมีความเสียสละ อดทน ต่องานทุกชนิด พยายามทำงานให้เสร็จ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว การตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็ทางกาย วาจา หรือ ใจ นอกจากนี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2543 : 45) ได้กล่าวว่า การศึกษาไทยจะต้องทำให้เด็กได้ฝึกและพัฒนาตนเองให้มีความใฝ่รู้ เพื่อที่จะได้ไปสู่สิ่งที่ยาก ซึ่งจะทำให้เกิดผลดี คือ มีความเต็มใจสู้ เต็มใจทำ มีความสุขในการเรียนและการทำงาน มีความตั้งใจทำให้งานนั้นได้ผลดี วิธีการพัฒนาที่ทำให้เกิดคุณลักษณะของความใฝ่รู้ สู้สิ่งยาก สามารถทำได้โดยการพัฒนาความยากที่เป็นกุศล คือ ความใฝ่ดี เมื่อพบสิ่งใดก็ตามก็อยากทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด(ฉันทะ) เมื่อเกิดความใฝ่ดี ก็ต้องแสวงหาความรู้ว่าจะทำอย่างไรจึงจะเกิดผลดี จึงต้องมีการพัฒนาฝึกฝนปรับปรุง ทำให้เข้มแข็ง สู้สิ่งที่ยากได้ ซึ่งความอยากเหล่านี้มาจากการศึกษา การเรียนรู้ และปัญญาซึ่งพระธรรมปิฎกได้สรุปสั้น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคนว่าเป็น “การสร้างความรู้ สู้สิ่งยาก บนรากฐานของความใฝ่ดี” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย(2543) ได้ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสร่วมทำ

กิจกรรมเพื่อสังคม/เพื่อส่วนรวม เช่น การออกค่าย หรือได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้สัมผัสและมีประสบการณ์ตรงจากการทำงานร่วมกัน และการทำงานเพื่อส่วนรวม 2) ควรให้ความสำคัญกับการจัดหาสถานที่ฝึกประสบการณ์หรือแหล่งฝึกงานที่ต้องเลือกสรรอย่างดีโดยต้องเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นหน่วยงานที่มีภาพลักษณ์ของการสร้างสรรค์สังคม และให้นักศึกษาได้เห็นแบบอย่างที่ดี ที่สามารถยึดถือเป็นแม่แบบได้ 3) การสอดแทรกการสอนคุณธรรมในทุกวิชาให้เป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานอย่างเต็มที่ เพื่อร่วมกันพัฒนาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม

1.2 มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการในการดำเนินการจัดกิจกรรม สิ่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาอย่างชัดเจน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์เพื่อไปบูรณาการให้เกิดผลดี

เอกสารอ้างอิง

นิตยา สุวรรณประเทศ. (2544). การจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏ กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง.

พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). จริยธรรมสำหรับคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนา

คุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย :

การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11

(พ.ศ. 2555-2559). กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). คุณธรรมนำความรู้. กรุงเทพฯ.